

statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 41 a, stk. 5.

I straffesager kan pressen tre hverdage før domsforhandlingen gennemse *anklageskrift eller retsmødebegæring*, der er anonymiseret, således at forurettedes og vidnernes identitet ikke fremgår, jf. retsplejelovens § 41 a, stk. 1. Det er dog som udgangspunkt en betingelse, at anklageskriftet eller retsmødebegæringen er forkyndt for eller i øvrigt modtaget af sigtede eller tiltalte en vis tid i forvejen.

Pressen kan i medfør af retsplejelovens § 41 a, stk. 4, gennemse *domme og retsbogstilførsler mv.*, når disse er renskrevet. Dette gælder dog ikke retsbogstilførsler vedrørende retsmøder, der helt eller delvis er holdt for lukkede døre, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet. Endvidere gælder reglen ikke for sager om ægteskab og forældremyndighed, faderskabssager, værgemålssager, sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og sager om prøvelse af adoption uden samtykke.

I det omfang der er adgang til gennemsyn, er der også adgang til at få udskrift.

Aktindsigt i form af gennemsyn eller udskrift kan nægtes, hvis statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt tilsiger det, samt hvis det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde, jf. retsplejelovens § 41 a, stk. 5.

Udlånte dokumenter og meddelte udskrifter må ikke være tilgængelige for andre end massemediets journalister og redaktionelle medarbejdere og må kun bruges til støtte for journalistisk og redaktionelt arbejde, jf. retsplejelovens § 41 a, stk. 6. Overtrædelse straffes med bøde, jf. § 41 a, stk. 8, 1. pkt. Bestemmelsen indebærer ifølge forarbejderne bl.a., at de pågældende udskrifter og dokumenter ikke over for offentligheden eller uvedkommende personer må gengives ordret i lange sammenhængende passager. Indholdet af dokumenter og udskrifter må heller ikke foreholdes nogen under interviews. Der henvises til Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 2036.

2.4.2. Lovforslagets udformning

2.4.2.1. Retsplejerådet fremhæver, at pressens formidling af retssager utvivlsomt i praksis har meget væsentlig betydning for gennemførelsen af princippet om retsplejens offentlighed. Rådet bemærker, at pressen omfatter ikke alene den trykte presse, men også den elektroniske presse i form af radio og fjernsyn samt diverse onlinetjenester.

2.4.2.2. Retsplejerådet foreslår en væsentlig udvidelse af adgangen for enhver til at få aktindsigt i domme og kendelser (jf. pkt. 2.1.2 ovenfor). Efter rådets opfattelse er massemediernes behov for en særlig fortrinsstilling i relation til aktindsigt dermed væsentligt formindsket, og efter rådets forslag videreføres pressens særlige adgang til aktindsigt i dombogen og retsbogen (men med forbud mod offentliggørelse mv.) derfor ikke.

2.4.2.3. Retsplejerådets forslag om aktindsigt i domme og kendelser i straffesager for enhver er imidlertid begrænset til straffesager, der er endeligt afsluttet for mindre end 1 år siden (jf. pkt. 2.1.2 ovenfor).

I forbindelse med udarbejdelsen af betænkningen har repræsentanter for massemediene over for Retsplejerådet givet udtryk for, at denne begrænsning vil give problemer for pressen. Selv om nyhedsinteressen navnlig angår de nye domme, er de ældre domme væsentlige for research mv.

Retsplejerådet finder af principielle grunde, at der så vidt muligt ikke bør gælde særregler om udvidet aktindsigt for pressen, bl.a. fordi særregler begrænser muligheden for, at andre kan kontrollere pressens oplysninger. Samtidig har Retsplejerådet imidlertid forståelse for pressens ønske om at kunne få aktindsigt også i ældre straffedomme af hensyn til pressens muligheder for research.

Retsplejerådet foreslår på den baggrund, at etårsgrænsen for aktindsigt i domme og kendelser i straffesager ikke skal gælde, når aktindsigt søges af massemedier til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde. Etårsgrænsen bør efter rådets opfattelse heller ikke gælde, når aktindsigt søges til brug for videnskabelig forskning.

Der bliver således tale om en særlig regel for de situationer (videnskabelig forskning og journalistisk eller redaktionelt arbejde), hvor der efter Retsplejerådets opfattelse kan være et særligt velbegrundet ønske om at få aktindsigt også i ældre straffesager.

2.4.2.4. Nogle domstole har særlige »pressebakker«, hvor nyere domme ligger til gennemsyn for pressen. Praksis er imidlertid ikke ensartet, og Retsplejerådets flertal (11 medlemmer) finder det derfor hensigtsmæssigt at styrke pressens adgang til aktindsigt ved at lovfæste adgangen til gennemsyn af nyere domme. Flertallet finder, at en grænse på 4 uger i den forbindelse vil være passende.

Flertallet foreslår således, at massemedier efter anmodning som udgangspunkt skal have adgang til at gennemse alle domme, der er afsagt inden for de sene-